

Slavenski dom

Štev. 41

U Ljubljani, 19. februarja 1936

Leto 1.

K današnjim razgovorom v Florenci

'U Podunavju ne gre brez Italije'

Berger-Waldenegg se ne bo sestel z Mussolinijem

Florenca, 19. febr. o. Danes dopoldne je v Florenci došel italijanski podtajnik za zunanje zadeve Silvio Suvich in je s kolodvoru takoj odšel k avstrijskemu zunanjemu ministru Bergerju Waldeneggju. Kljub pričakovanjem, da bodo ti razgovori med obema državnika trajali dalje časa, je vendar zdaj gotovo, da se bo Suvich vrnil v Rim že noč. Torej bo šlo pri teh razgovorih predvsem za to, da avstrijski zunanji minister pojasni nekatere korake avstrijskih državnikov v zadnjem času in da informira italijansko vlado o rezultatu Starhembergovega obiska v Londonu in Parizu.

Stališče Italije

Pri sedanjih razgovorih med Avstrijo in Italijo prav za prav ni veliko snovi in problemov, saj so oboje države med obema sosedoma docela jasni in razčiščeni. Italiji gre samo za to, da ugotovi iz prvega vira, ali se je Avstrija res začela umikati iz njene bližine, o čemer bi se dalo sklepati z dogodki in zadnjem času. Italijani se boje, da ne bi razgovori v Pragi, Parizu in Londonu izpremenili avstrijsko-italijanskih odnosov na škodo Italije.

Druga italijanska bojazen pa je v tem, da se ne bi podunavski problem tako v gospodarskem, kakor političnem oziru začel reševati brez Italije, kar bi bilo tudi mogoče. Rešitev podunavskega vprašanja bi bila za Italijo eden najvažnejših zunanje-političnih načrtov, ki naj bi ji v srednji Evropi in na Balkanu zagotovil vodilno vlogo. Stališče Italije do tega problema je najbolj označil v Budimpešti general Gömbös, ki je o političnem položaju v Evropi izjavil, da podunavskega problema brez Italije ni moči rešiti. S tem je ponovno izrazil, navezanost Madžarske do Italije, hkratu pa tudi povedal, kakšne so italijanske oficijne težnje.

Nemčija

Iz napol uradnih italijanskih krogov so je danes razširile tudi vesti, kako sta Berger Waldenegg in pa Suvich govorila o italijansko-nemških odnosih. V Nemčiji se je zadnje čase ustvarilo mnenje, da je Italija zaradi velikih naporov v Vzhodni Afriki in zaradi pomnoženega uvoza čet na abesinsko fronto v vojaškem oziru doma oslabiljena. Toda temu ni tako. Italijanske sile so danes doma prav tolike, kakor so bile pred začetkom večjih operacij v Vzhodni Afriki in se

moti vsakdo, kdor bi na ta račun delal kakršne-koli načrte.

Potovanje nemškega poslanika

V zvezi z obiskom avstrijskega zunanjega ministra močno povdajajo tudi nenadno potovanje nemškega poslanika von Hassela iz Rima v Berlin in v München. To potovanje se je v vsej tajnosti izvršilo prejšnji teden. Včeraj se je nemški poslanik vrnil nazaj v Rim in je imel takoj po prihodu dolg razgovor s Suvichem. Razgovor se je nanašal na možnost italijansko-nemških pogajanj. Glede svojega potovanja v Nemčijo in obiska pri Hitlerju je von Hasse dejal samo, da je šel po navodilu glede običajnih zunanje-političnih navodil, katera dobivajo od Hitlerja vsi poslaniki. Res pa je, da v sedanjem zapletenem položaju v Evropi, ki ga zlasti označujejo spor glede Abesinije in izpraznjenosti srednje Evrope, hoče Nemčija čim več izkoristiti zase, po drugi strani pa bi rada Italija glede Nemčije jasnosti, sporno vprašanje med obema državama pa je danes, kakor zmeraj, Avstrija.

Zanimivo je tudi dejstvo, da Berger Waldenegg ne bo iz Florencie odpotoval v Rim, kakor je nameraval in ne bo obiskal Mussolinija.

Dekan Dolinar Franc umrl

Včeraj pozno zvečer je umrl v Cerkljah na Gorenjskem dekan Dolinar Franc. Pogreb bo v petek ob 10 dopoldne v Cerkljah.

Bethlen na obzoru

Budimpešta, 19. februarja. V madžarski javnosti je vzbudil veliko pozornost članek, ki ga je napisal general Štefan Horthy, brat državnega upravitelja, ki je opozicionalec in član madžarske hiše. V tem članku poudarja, da je treba v teh časih postaviti v Madžarski tako vlado, ki se bo naslanjala na najširše plasti naroda in uživala temu odgovarjujoče zaupanje. Štefan Horthy poudarja, da bi bil edini človek, ki bi dorasel taki nalogi, Štefan Bethlen, bivši ministrski predsednik, ki naj bi sestavil vlado v glavnem iz opozicijskih poslancev. Članek trdi, da je to želja vseh treznih madžarskih politikov in ne samo želja prijateljev Bethlena.

Aktivni legitimisti

Budimpešta, 19. februarja. Neki budimpeštanski dnevnik je javil, da se zbirajo v Steenockerzeel v Belgiji, v dvoru Otona Habsburškega madžarski legitimisti na konferenco z Otonom. Med temi politiki je vodja legitimistov grof Jurij Pallavicini, dalje grof Anton Szigray, baron Berg in nekateri drugi. Ista list javlja, da bo Otona obiskal tudi grof Bethlen, vendar sedaj ni odpotoval, ker ne smatra mednarodnega položaja na ugodnega ter bo Otona obiskal takrat, ko se bo nudila boljša prilika.

Jz narodne skupščine

Včerajšnja seja Narodne skupščine je bila prav tako burna, kakor vse prejšnje. Čeprav že v manjšem številu, nadaljujejo opozicijski poslanci svojo obstrukcijo dalje in se pri svojem razgrajanju poslužujejo istih instrumentov in priprav, kakor doslej. Piskanje, žvižganje in razbijanje s poleni uporabljajo za to, na onemogočujejo sleherno delo. Zaradi takih nemirov je bila skupščina dvakrat prekinjena. Jasno se je pri tem pokazalo, da skupščina v takem vzdušju ne more, niti ni zmožna nobene koristnega dela. Včerajšnji seja je predsedoval predsednik Narodne skupščine Stevan Cirič, ki je takoj v začetku odgovarjal na dvoje stavljenih vprašanj. S tem je bil že dan začetek dolgovzmenemu debatiranju, ki ga je spet začela opozicija. Kljub vsemu razgrajanju je predsednik najvil prehod na dnevni red in sicer na obravnavanje poročila odbora za proučevanje osnutka novega trgovskega zakonika. Med poročilom poročevalca večine je nastal spet tak hrup, da je moral predsednik ob 12 sejo prekiniti. Ko jo je ponovno otvoril, je začel govoriti slovenski poslanec Ivan Mohorič, v imenu manjšine. Ko je neki poslanec iz volne večine iztrgal največjemu opozicijskemu razgrajcu Dragiši Milovanoviču poleno iz rok, je nastal ponoven hrup. S tem je bil predsednik prisiljen sejo ponovno prekiniti in zaključiti.

Za naš les

Belgrad, 19. febr. m. Konec tega meseca in v mesecu marcu bo naša država zopet začela s trgovinskimi pogajanjimi z nekaterimi državami zaradi plasmata našega lesa in ostalih proizvodov. V prvi vrsti bo naša država začela s takimi pogajanjimi s Španijo, kar je v zvezi z izvajanjem sankcij proti Italiji. Pričakuje se, da bodo trgovinska pogajanja med delegacijo naše države in špansko delegacijo uspešno zaključena ter da se bo naša možnost za izvoz našega lesa v Španijo.

Te dni bo prispela v Belgrad grška delegacija, ki bo istotako vodila pogajanja z našo državo radi novega dopolnilnega sporazuma. Veljavnost sedanjega sporazuma, ki je bil sklenjen 7. septembra lanskega leta, poteče konec tega meseca.

V mesecu marcu se bo sestala v Belgradu tudi mešana jugoslovansko-nemška komisija, ki predvideva sklenjen sporazum med obema državama. Ta komisija bo razpravljala o obstoječih težavah glede trgovinskih odnosov med Nemčijo in Jugoslavijo.

Slav. škofa v Belgradu

Belgrad, 19. febr. m. Sinoči sta prispela v Belgrad dva slovenska škofa, dr. Gregorij Rožman in dr. Tomažič. Tekom svojega bivanja v Belgradu bosta v zadevah svojih škofij obiskala več ministrov.

Strah za Porenje

London, 19. febr. o. Vse angleško časopisje se obirno bavi z možnostjo, da bi Nemci brez ozira na mednarodne pogodbe in svoje obveze zasedli demilitarizirano porensko cono. Nekateri listi trdijo, da bi ta korak Nemčije izval takoj odgovor s strani Francije in Anglije na ta način, da bi se učvrstili in poglobili stiki med angleškim in francoskim generalnim štabom. To sodelovanje bi postalo nujno v zvezi z načrti, da Francija dovoli zgraditi Angliji nekatere letalske baze v Sev. Franciji, da bi mogli Angleži tako skupno s Francozi ovrati nemške namene. Nekateri celo mislijo, da bosta generalna štaba obeh držav načela to vprašanje že med razgovori na pomorski konferenci v Londonu.

Vojevoda Yreški admiral

London, 19. febr. o. Včeraj je izšlo uradno poročilo o vojaškem napredovanju vojvoda Yreškega, ki je bil s kraljevim poveljem povišan v admirala angleške vojne mornarice, za generala angleške vojske in za maršala v kraljevski angleški aviaciji.

Angleška politika se po italijanskih zmagah obrača

Abesinski problem pred rešitvijo

London, 19. febr. o. V včerajšnji debati v zbornici lordov je na razne interpelacije odgovarjal lord Stanhope, podtajnik za zunanje zadeve. Zanimal je, da bi Anglija nameravala iti glede Italije do skrajnosti in izzvati v zvezi s tem vprašanjem nemire kjerkoli v Evropi, ker to ni v zvezi z osnovno linijo angleške politike, ki gre za to, da zavaruje mir. Prav tako je izjavil, da Anglija nima interesa, da bi gnala sankcijski pritisk do skrajnosti, ker je svetu dovolj jasno dokazala že z dosedanjimi ukrepi, da obsoja v smislu ženevskih določil napadalec, naj bo to že kdorkoli. Tudi nima za Anglijo več smisla, da bi petrolejsko vprašanje gnala naprej osamljeno, če se ji ne pridružijo tudi druge države, ki v petrolejskem vprašanju sodelujejo, tako kakor Anglija. Angleška vlada se bo držala v vseh vprašanjih glede sankcij ženevskih sklepov.

Zatetek pogajanj

Zeneva, 19. febr. o. Zadnje italijanske zmage v Afriki so položaj znatno razčistile in ga za Italijane izboljšale. Dokler ni bilo jasno, kdo bo na abesinskih bojiščih končni zmagovalec, so ženevski zastopniki veseli še zmeraj skušali ohraniti nekako objektivnost. Po Grazianjevih in Badoglijevih uspehih pa je sankcionistična napetost v Angliji došla popustila in zdaj je prav Angleška

tista, kakor se da sklepati po zadnjih debatah v angleških zbornicah, ki hoče Italijo spet po ženevskih določilih pripeljati nazaj v družbo velesil. Angleži zdaj javno priznavajo, da njim kot kolonijalni velesili nikdar ni bilo na tem, da bi katerikoli afrikanski narod dosegel veliko zmago nad evropsko vojaško silo. Zato je verjetno, da bodo zdaj Angleži dali inicijativo, da se začne pogajanja, ki bodo vprašanje Abesinije rešila po zgledu Maroka, to se pravi, da bodo skušali dati neguš nekako zunanjo formalno oblast, faktično moč pa bodo v Abesiniji imeli Italijani, kakor jo imajo v Maroku Francozi. Anglija se bo vrnila k Hoareovim politikim, in poučeni krogi pričakujejo, da bo deževna doba v Abesiniji prinesla diplomatske razgovore med Londonom, Zenevo, Rimom in Addis Abebo. Nervoznost, ki vlada v Evropi zaradi vse večjega oboževanja, zahteva, da se vsi postranski problemi čim hitreje rešijo.

Položaj na frontah

Makale, 19. febr. o. Po objektivnih poročilih o zadnjih bojih na severni fronti in po priznanjih italijanskih poveljnikov samih, so se Abesinci kot vojaki dobro držali in se skrajno strastno in zagrizeno borili. Tako so celo ranjenci, ki so jih italijanske napadalne čete pustile za sabo, napadali italijanske vojake v hrbet.

Spet petrolej?

Revolucija v Paragvaju

Buenos Aires, 19. februarja. »United Press« prinaša podrobnosti o poteku revolucije v Paragvaju, ki je izbruhnila pred dobrim dnem in ki je v zvezi z nesrečno vojno v Gran Chacu. Po vestih iz paragvajске prestolnice Asuntiona je proti sedanji vladi že dalj časa vrela veliko nezadovoljstvo zaradi ravnanja z vojsko, ki je toliko trpela v dolgoletnih bojih med Bolivijo in Paragvajem. Vlade čete so vzdrževale odpor celih 22 ur in branile sedež vlade. Šele potem, ko so videle, da je odpor brezuspešen, so se priključile vstajškim polkom, ki jim je poveljeval polkovnik Smith.

Predsednik in podpredsednik republike sta se odpovedala svojim mestom, in pa tega naredil minister za zunanje zadeve, ki so ga revolucionarji zaprli in ga imajo v avijatični soli. Njegova usoda ni znana.

Zdi se pa po zadnjih poročilih, da ima revolucija v Paragvaju tudi druge razloge in ne samo notranje politične. Zunanji minister dr. Riart je bil namreč tisti paragvajski politik, ki se je največ prizadeval za mirno poravnavo 10letnega boja za petrolejske vrelce v Gran Chacu. Ta boj so na obeh straneh netile severno-ameriške petrolejske družbe, ki so s podkupovanjem vodilnih politikov netile bratomorni boj med obema državama. Zato so agenti teh družb podpihovali silno gonjo proti sedanjemu zunanjemu ministru. Polkovnik Smith, ki je poveljeval vstajškim četam, pa je ameriškega rodu. Boji med obema strankama, odnosno med njunimi vojaškimi četami, še zmeraj trajajo. Sinoči so revolucionarji ujeli generala Estigarribio in ga imajo zaprtega v mestu Concepcion.

Pred cariniki smo vsi enaki

Še pred plavo krvo nimajo respekta

Maribor, 18. februarja.

Dan za dnem se odigravajo na mariborskem kolodvoru isti prizori. Privozi vlak na postajo in vstopajo v wagone radovedni cariniki ter pobarajo popotnike za to in ono. Pri tem, ki prihajajo iz Avstrije, povprašujejo po svili, vžigalnikih, kožuho-vini, oblekah, sploh po zadevah, ki so običajna kontrebanda in jih zlasti ženski svet za čudo rad kupuje v inozemstvu, še raje pa potem prevereva čez mejo. Pogledajo tudi v kovčge z vajenim očesom, tako da je v kratki četrt uri ves vlak pregledan. Onim pa, ki potujejo iz naše države, kovčkov ne pregledujejo. To opravijo njihovi avstrijski kolegi onstran meje. Naši cariniki pogledajo raje v listnice. Predpisi so, koliko našega denarja in koliko tujih valut smeš ponesti s seboj v inozemstvo. Ti predpisi so zelo strogi in zaradi predpisov so strogi tudi cariniki. Saj jih že sv. pismo omenja kot stroge moše in menda se v tem stanu še do danes nišesar ni izpremenilo. Vseeno jim je, ali imajo opravka z običajnimi smrtniki, ali s pripadniki »zgornjih deset tisočev«. To je morala izkusiti da-

nes tudi kneginja Izabela Windischgrätz, rojena princeza Hohenlohe iz Bogensperga pri Litiji. Gospa je potovala v Avstrijo. Navedla je, kakor vsi drugi popotniki, koliko denarja v naši voljavi in v tujih valutah ima pri sebi. Na videz je štimalo s predpisano vsoto, vendar carinski uradnik je bil nezaupen. Kar čudno se mu je zdelo, da bi gospa potovala s tem zneskom v inozemstvo. Ukazal je pregled, ki so ga izvršile nastavljenke carinarnice. Pregled je bil res uspešen in sum uradnika upravičen. Na zelo skritem mestu se je našlo 1000 lir, ki jih je carina zaplenila. Z zadevo se bo bavil devizni oddelek finančnega ministrstva. Devizni postopek predvideva v takem slučaju kazno od 500 do 500.000 Din.

Petrolej

Iz Budimpešte javljajo, da so pri Mihalyju, blizu avstrijske meje, izsledili petrolejski vrelec. Neka severnoameriška družba je že dobila od madžarske vlade koncesijo ter je vrelec že začela izrabljati.

Po vsej fronti se vrše manjši boji. Abesinci so poskusili brezuspešen protinapad. Italijanske čete so včeraj zasedle mesto Selikot, važno karavansko križišče, ki veže Desie s Tigrejo. Prebivalci so Italijane dočakali nadvse prijazno in se poklonili italijanskemu poveljniku.

Neguš beži v Džibuti?

Džibuti, 19. febr. o. Agencija Stefani poroča. V vilah abesinskega cesarja v Džibutiju, ki so bile nekaj let zaprte, so zadnje čase v vsej naglici izvršili večje popravke. Med drugim so napeljali električno razsvetljavo. Iz tega razlagajo, da se je neguš spriznal z mislijo, da bo Italija verjetno izvojevala končnoveljavno zmago na vseh frontah in da mora biti abesinski cesar pripravljen na vse posledice. Zaradi tega je dal neguš naredbo, naj mu pripravijo začasno rezidenco, če bi se moral iz Addis Abebe nenadno umakniti. Neguš je nad položajem precej potrzan zaradi tega, ker je bila vojska rasa Mulugete edini sestav abesinskih čet oboževan. Zaradi poraza je bila verjetno tudi v tem, ker se abesinski vojaki v moderni opremljeni niso dobro počutili. Vsekakor se položaj v Abesiniji naglo razvija.

Svet v dogodkih

Atentat v Jaffi

Iz Jeruzalema. Nemiri v Siriji in Palestini, ki jih povzročajo nacionalisti, še vedno trajajo, vendar v manjšem obsegu. V Jaffi je neki neznanec vrgele bombo v poslopje francoskega konzulata, vendar na srečo ni povzročila druge škode, kakor na stavbi. Oblastva so morala konzulat zaščititi. Ker je francoski guverner v Siriji prepovedal izhajanje nekega arabskega nacionalističnega lista, so nekateri drugi arabski listi v znak protesta prenehali z izhajanjem. Splošni štrajk pa še vedno traja.

Maščevanje banditov

Iz Cikaga. V enem izmed čikaških kegljič je neka konkurenčna banditska tolpa ustrelila Jacka Gurna, ki je bil v čikaškem podzemlju poznan pod imenom »Jack s strojno puško«. Banditi so vdrli prav v trenutku, ko je Gurn igral in so nanj streljali z avtomatičnimi revolverji. V paniki, ki se je polastila navzočih, so banditi pobegnili.

Ta umor je maščevanje za tako zvano »Valentinovo noč«, ki jo je točno pred sedmimi leti uprizoril med svojimi nasprotniki v podzemlju Al Capone in jih pomiril več desetlet. Med pomagači Al Caponeja je bil takrat tudi umorjeni Gurn.

Prevozní štrajk v Atenah

Atene, 19. febr. o. Včeraj je izbruhnil v Atenah splošen štrajk vseh avtomobilskih izvoščkov in tovornih prevoznikov, tako, da se je ustavilo vse motorno življenje grške prestolnice. Vzrok za štrajk leže v previsoki ceni bencina, na katerega je vlada nabila nove davke. Položaj je precej resen, ker šoferji izjavljajo, da se ne bodo prej vrnili na delo, preden ne bo vlada odnehala od svojih davčnih zahtev. Uradni krogi se boje, da se ne bi štrajk razširil tudi na podeželje.

Poplava

Iz Avignona. Reka Rhona je okrog Avignona močno narasla. Tudi njeni tukajšnji pritoki valijo ogromne vodne mase. Ponekod je Rhona že prestopila bregova.

Zasedanje banskega sveta

Kakor smo že včeraj poročali je bil večrajšnji dan zasedanja banskega sveta posvečen proračunu kmetijskega oddelka. Kako važno je za našo banovinsko delovanje baš tega odseka, se vidi že iz tega, da se je k debati prijavilo 33 govornikov.

Prvi je govoril bivši narodni poslanec Janez Brodar; na koncu svojega obširnega govora je s posebno resolucijo predlagal ustanovitve kmetijske zbornice. Resolucija se glasi: Gospod ban se naproša, da v smislu § 29. zakona o banški upravi začne s predpripravo, ki so potrebne za ustanovitev kmetijske zbornice ter po dovršenih predpripravih z naradbo ustanovi kmetijsko zbornico.

Nato je govoril Alojzij Janžekovič o zaposlitvi brezposelnih, o gospodarskih težavah pujskega okraja in prosil pomoči.

Ivan Šerbinšek opozarja na težave obmejnih krajev, dočim govori o kmetijskih potrebah Bele Krajine Jože Nemanjčič.

Večerna seja

se je nadaljevala ob 16.40. Prvi je govoril Alojzij Štuhec, in sicer o izdatnejši podpori konjere, o prevozu čebel na pašo ter o dimnikarskih predpisih. Josip Anžič zahteva poostreje kontrole nad viniškimi trgovci iz južnih krajev. Josip Tratnik prosi, naj se čim bolj upošteva brežiški okraj. Jakob Jan opozarja, da je treba izdatneje podpreti vsaj najvažnejše kmetijske panoge ter stavi v tem oziru nekaj konkretnih predlogov. V nadaljnjem stavi na bana vprašanje, če se je kaj ukrenilo na prošnjo, ki so jo poslali oškodovani po zadnjem viharju na Gorenjskem.

Ban je na to vprašanje odgovoril: »Dobil sem prošnjo samo iz Brezovice. Čim sem prošnjo sprejel, sem takoj poslal na lice mesta posebnega inženjerja, da vse ugotovi. Takoj sem tudi nakazal podporo 20.000 din.«

Ivan Strcin je predljal predvsem za kmetijsko šolo na Gorenjskem. Naj se po možnosti vstavi že v ta proračun primerna postavka za to šolo. Majeršič Ivan govori predvsem o lovskem zakonu.

K vsemu, kar se je govorilo o lovskem zakonu, je podal pojasnila inž. Sivic: »Novi državni lovski zakon od 6. decembra 1931 daje pravico do lastnega lova posestnikom z 200 ha strnjene zemljišča. Radi te določbe je 270 posestnikov v Sloveniji izgubilo lastno lovsko pravico (prej je bilo treba le 115 ha strnjene zemljišča). Tako določa lovski zakon sam. Kot odškodnino za odvzeto lovišče dobiva posestnik po zakonu odškodnino. Z banovinsko uredbo se ne da spremeniti zakon. Banovinska uredba, ki je bila lani sprejeta, ima za predmet le take stvari, ki jih zakon izrecno prepelja banškim svetom. Kar se tiče trditve, da je ta uredba veljala samo pri nas, trditve ne odgovarjajo resnici. Banovinska uredba je bila na poziv ministrstva za gozdove in rudnike izdana 7. februarja 1935 in sprejeta v vseh banovinah. V tistih banovinah, kjer je lov še last države (Srbija) ter v Dalmaciji, kjer je lov sploh prost, je izvrševanje te uredbe samo odloženo.«

»Kar se tiče škode, ima posestnik, ki je škodo utrpel, pravico prijaviti to škodo občini. Občina pa mora skušati to zvedo povrniti. Če to ne gre, odda zadevo odškodninskemu razsodišču (predsednika imenuje sresko načelstvo; poleg tega sta dva člana, od katerih enega imenuje oškodovanec, drugega interesent). To razsodišče izda rešitev, proti kateri ni pritožbe.«

Nato je govoril dr. Soboty, ki je opisal predvsem politične dogodke obrog znane »Senčurske afere« ter o gospodarski povezavi med Kranjem in podeželjem. Dr. Ivan Sajovic popisuje najprej gospodarske razmere, na koncu pa se pridruži resoluciji glede ustanovitve kmetijske zbornice. Dr. Vidic govori predvsem o lesni trgovini, za katero zahteva večjega pospeševanja ter vpraša, kaj je z resolucijo zadnje gospodarske konference glede take na les.

Ban pojasni, da je bila tozadevna resolucija predložena pristojnim oblastvom.

Rozman Peter poudarja potrebo po ustanovitvi kmetijskih zbornic, Filip Križnik pa predvsem o položaju delavstva.

Križnar Filip govori, kako bi bilo treba kmetu zaščiti z lastnim zavarovanjem proti starostni onemoglosti.

Iz partije 34-2 naj se odvzame gotova vsota za kmetijstvo. Tudi pri ostalih poglavjih, odnosno posameznih postavkah bi se moglo po njegovem mnenju za kmetu nekaj pridobiti.

Arnez Peter pogrša v referatu za hudournike hudournik Lipnica - Ovsice pri Podnartu, dalje Močilnik v Boh. Bistrici in Razdrti potok v Kropi. Prosi, da se tudi ti hudourniki v programu upoštevajo, ker je nujna potreba, da se čim prej regulirajo.

Dr. Ravnik Rudolf govori najprej o Mariboru kot železniškem križišču, nakar preide na kmetijski značaj banovine. Banska uprava hoče kmetijstvo intenzivirati. Nima nič proti temu, da se kmetijstvo v dravski banovini intenzivira, je pa proti tako zvanim zimskim tečajem in šolam, ker pri nas ne morejo doseči uspehov, ker rabimo predvsem praktičen pouk.

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru ne more več shajati z dosedanjim dotacijo. Pri stroških ekonomije naj se ta postavka zviša za 20 tisoč dinarjev, to je od 160.000 na 180.000 Din.

Govori proti eventualni ukinitvi kmetijske poskuse in kontrolne postaje v Mariboru, ki obstoja že preko 40 let, kar dokazuje, kako je ta postaja za Maribor potrebna.

Ban odgovori, da ni slišal o tem, da bi se nameravala kmetijska poskusa in kontrolna postaja v Mariboru ukiniti.

Član Klekl Josip prosi, da banska uprava podpre dograditev šole v Rakičanu. Potrebno je še dovršiti elektrifikacijo te šole in zgraditi poslopje za posle.

Priporoča ustanovitev zadrug. Potreben je fond, iz katerega bi se podeljevale kmetom podpore v primerih nesreč.

Prosi naj ban podpre stremiljenje Slovenske Krajine, da se v amandamentu k bodočemu finančnemu zakonu zniža katastrski količnik od 30 na 20.

Član Kugovnik Jurij poudarja, da ljudstvo zaupa banu ki bo pravično in objektivno izvrševal proračun, da bo denar prišel na pravo mesto.

Potrebno je zadrugništvo, a manjka ljudi za vodstvo zadrug. Naj bi se ustanovila zadrugna šola v Mariboru. Tako šola bi bila važna tudi za koroške Slovence.

Ing. Vrhnjak: Sloveingraški srez je pretežno gozdarski in živinorejski. Elektrificiran je najbolj izmed vseh srezov, toda elektrifikacija ni izvedena ekonomično.

Prosim, da se popravijo tudi komasacije občin, izvršene proti volji naroda.

Banska uprava naj bi preštudirala način, kako bi se vzdržale cene na primernih višinih.

V mesto Šostanj naj bi se namestil živnozdravnik.

Prosi za podporo za okrajni pašnik v znesku 28.000 Din za popravilo hleva.

Mihelič Alojzij poudarja, da je zelo važna gospodarska panoga hmeljarstva, za kar je predvideno skupno 20.000 Din. Ta znesek je za tako važno gospodarsko panogo premajhen. Dalje naj se ukrene vse, da se izvoz našega hmelja čim bolj pospeši.

Kraljevska banska uprava naj ustanovi hmeljarsko nadzorništvo s sedežem v Celju, v Savinjski dolini naj pa ustanovi hmeljarsko selekcijsko postajo.

Gale Josip izraža željo, da bi se postavka za gnojšiča povisala za 50.000 Din in to iz partije 20., pozicija prva.

Strubelj Franc predlaga, da banovina v zvezi z najemom cementarno, ki ni v prometu. Če bi pa to ne bilo mogoče, naj pa banovina ustanovi svojo cementarno.

Steblovnik Martin: Odredi naj se, da se na učiteljskih podpirajo kmečki sinovi. Nastavljajo naj se na kmetih učitelji — kmečki sinovi. Osnovnim šolam naj se dodeli vsaj polovica možkih učnih moči.

Pridruži se dr. Ravniku in prosi, da se iz mariborske kmetijske šole napravi srednja kmetijska šola.

Kuder Ludovik poudarja zlasti potrebo, da se s križanjem in dolgotrajnim opazovanjem vzgoji nova vrsta hmelja, ker sedanje rastline degenerirajo.

Zorenč Alojzij opozarja na potrebe in razmere v šmarskem srezu.

Dr. Leskovar pojasnjuje stališče, ki ga je zavzel Maribor in Spodnja Štajerska v banovini. Spodnja Štajerska je bila prej vedno zastavljena. Tudi sedaj se neupravičeno zapostavlja.

Utemeljuje potrebo in upravičenost postavke za gledališče v Mariboru. Prosi da ostane ta postavka neokrnjena.

Prosi, da se v bodočem proračunu vstavi posebna postavka za ustanovitev zadrugne šole v Mariboru.

Prosi tudi, da se nadaljuje započeta akcija za reguliranje Pesnice. Iz bednostnega funda naj bi se letno določil 1.000.000 Din za ta dela. Dela naj vodi inženjer iz Maribora, da se zmanjšajo stroški.

Prosi, da se povisla dotacija za vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru za 20.000 Din.

Priznajo naj se zopet ugodnosti (deputati) uradnikom na kmetijskih šolah, ki so jih svoj čas imeli in ki jih imajo v drugih banovinah in ki so priznane z zakonom.

Binar Pavlin naglašuje, da bi mogla Belo Krajino rešiti sadjereja. Če pa hoče sadjereja uspevati, je potrebno dobro urejena sadna drevesnica. Zato prosi bansko upravo, naj se ta drevesnica čim prej ustanovi.

Mladina iz Bele Krajine poseča kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu. Ko pa ti lantje absolvirajo kmetijsko šolo, prosijo, naj se jim preskrbe službe. Zato naj se lantje na kmetijskih šolah vzgajajo predvsem za kmetu, ne pa za uradnika.

Navaja dalje posamezne težnje črnopoljskega sresa.

Dr. Jereb Peter: Pri nas prevladuje tip malega gozdnega posestva. Delitev parcel se pojavlja pri kupoprodajnih pogodbah. Vrednost prodanih parcel je malenkostna in vendar morata v stvari poslovtati dva urada. Formalnosti za vlaganje takih prošelj so velike in stanejo tudi precej denarja.

Zato predlaga, naj bi banska uprava omilila vsaj prakso glede obravnavanja in opreme teh prošelj.

Ing. Sivic pojasnjuje tozadevna pojasnila gozdnega zakona.

Veble Demeter poudarja, da so bili leta 1932 odstranjeni iz službe nekateri kmetijski uradniki zaradi političnega prepričanja. Vprašuje, ali so v proračunu podane možnosti, da se te krivice popravijo.

Nase kmetijstvo se mora prilagoditi našim industriji. Forsira gojitev oljnatih rastlin.

Regulacija Temenice naj se vzame v pretres. Pri hudournikih je bila Dolenska zastavljena. Suha Krajina potrebuje veterinarja.

Dr. Visenjak navaja, da se mu zdijo postavka partije 21. in 15. previsoka. Priporoča glede podpor iz te postavke, da se dajo samo takim kompetentem, kojih stari se zavežejo, da se bodo njihovi otroci posvetili potem domačim kmetijam.

Naj se nastavi še en kmetijski referent pri pujskem okraju, tako da si bosta potem oba posele delila.

Ban ugotovi potem, da je s tem vrsta govornikov izčrpana. Obljubil je, da bo številne izrečene nasvete in predloge po možnosti upošteval kot direktive. Eden izmed predlogov pa je načelna značaja, to je vprašanje osnovanja kmetijske zbornice. V tem vprašanju želi, da se banški svet tukaj javno izreče. Nato prečita resolucijo, ki jo je predlagal banški svetnik Brodar, in dostavi, da ni gotov, ali je on kompetenten za tako uredbo, vendar da je iniciativna, če se sprejme resolucija, vendarle neke vrednosti, da se bo vsaj mogel na pristojnem višjem mestu sklicevati na dejstvo, da je bila ta resolucija tu sprejeta s tako in tako večino. (Odobranje.)

Nato odredi glasovanje s tem, da gospodje svetniki, ki se strinjajo z resolucijo, obsedijo. Ban nato ugotovi, da je bila resolucija sprejeta soglasno. Prihodno sejo je odredil za 19. II. ob 9. uri zjutraj z dnevnim redom: nadaljevanje razprave proračuna, in sicer pride na vrsto IV. oddelek (t. j. prostveni oddelek).

Nato je ban ob tričetrti na 10 sejo zaključil.

Danes: prosvetni proračun

Danes je na zasedanju banskega sveta, ki se je začelo ob 9. na dnevnem redu proračun prosvetnega oddelka. Tozadevno poročilo podaja načelnik prosvetnega oddelka banske uprave G. Breznik:

Prosvetne razmere v dravski banovini so se v preteklem letu razvijale pod vtisom gospodarske depresije in pod vplivom pomankljivih gnotnih sredstev, ki jih nudijo prosvetnim upravama državni, banovinski in občinski proračuni.

Glavne težkoče, s katerimi sta se morala v preteklem letu boriti prosvetni oddelek kr. banske uprave in ožji banovinski šolski odbor, so obstojale:

1. v velikem pomankljanju učnih moči v vseh vrstah naših šol. Saj je manjkalo nič manj kot 572 učiteljev na osnovnih, meščanskih in srednjih šolah.

2. V nedostajanju učilnic in drugih učnih prostorov, vsled česar sta morala po dva razreda uporabljati isto učilnico ali pa še celo dva različna učna zavoda. V celtem se danes manjka 1064 učilnic.

3. V nedostajanju učil in raznih učnih pomočkov. Vsled velike revščine učenci po raznih delih banovine nimajo niti učnih knjig niti zvezkov, a krajevni šolski odbori jim radi maloštevilnih denarnih sredstev ne morejo pomagati.

4. V pomankljanju skoro vsakega nadzorstva nad šolami, ker ni denarnih sredstev in ker so manjkali nadzorniki.

5. V neurejenih gospodarskih razmerah raznih šolskih, oziroma občinskih odborov, ki niso v stanu zadostiti svojim obveznostim ter so potrebni sanacije.

6. V splošni ubožnosti prebivalstva, vsled česar je bilo treba sredstva za podporo revnih učencev, srednješolskih dijakov in visokošolscev izdatno povečati ter iskati novih načinov in potov za popiranje.

7. V pomankljanju sredstev, s katerimi so razne kulturne ustanove v stanu razširiti prosveto med najsišnje sloje naroda in v preobilici raznih društev z istim cilji.

Saharin je najcenejši... na carinarnici

1 kg saharina = 500 kg sladkorja. Saharin je najcenejši na — carinarnici.

Maribor, 18. februarja.

Ta prešmentani saharinček, koliko ljudi je že spravljal za zamreženo okna. V mariborski letnišnici imajo med gosti redoma 30% tibotapev, ki odslušujejo tu svojo, od carinske oblasti prisojeno kazen, vse po večini zaradi saharina. Usoden je bil saharin tudi za železniškega zavirača Franca Č. v Mariboru, ki je doživel danes popoldne na mariborskem kolodvoru čudne prigodbe. Pred odhodom tovornega vlaka je Franček pripisal za težkim zavojem pod pazduho in prav tako obteženo službeno torbico ter z obojimi izgnil v službeni voz. Vlak se je že začel premikati, ko se je kar od nekod pojavil pripravnik finančne kontrole Miklavž Bolkov ter se brez vprašanja povzpel v službeni voz. Nekje je moral nepridiprav izvedeti, kaj je prinestal Franc v tistem zavoj in v torbici na vlak. Francu je postalo vroče ob pogledu na finančarja, ki se je kakor iz zemlje vzel kar nenkrat pojavil pred njim. Srce mu je razbijalo kot klavir, ko ga je stražnik pozval, naj odpre torbico. Kar s silo se mu je hotel postaviti po robu, ko pa je uvidel, da ne bo nič pomagalo, je skočil z drvečega vlaka ter jo urnih nog pobrisal proti domu. Stražnik je med tem porabil torbico in tudi sam skočil iz vagona. Na carinarnici so torbico pregledali ter našli v njej 5 kg saharina. Telefonirali so potem še za vlakom v Ljubljano, kjer je kolodvorska policija na-

Narodno šolstvo: Treba bo otvoriti še mnogo novih oddelkov, saj znaša v 250 razredih število otrok nad najvišjim po zakonu dopustnim številom (65); ustanoviti bo treba za oddaljene kraje posebne šolske postaje in šolske ambulante; razširiti bo treba zidavo šolskih poslopij, podpirati revne učence z učili in obleko.

Meščansko šolstvo: Otvorile naj bi se nove meščanske šole v Zalcu in v Zagorju ob Savi. Cuti se pomanjkanje kvalificiranih učnih moči. Premalo je učnih prostorov v Ljubljani.

Srednje in učiteljske šole: Banska uprava bo tudi v bodoče podpirala akcijo za razširitev nižje gimnazije v Murski Soboti, za podzavljanje ženske realne gimnazije v Ljubljani in za ustanovitev posebne nižje ženske gimnazije v Mariboru. Neodložljiva je zidava poslopja za III. realno gimnazijo v Ljubljani.

Visoke šole: Za zgraditev vseučiliske knjižnice v Ljubljani je tudi v bodočem proračunu predvidenih 200.000 Din. Postavka za podpore vrednim visokošolscem je povečana.

Narodna prosveta: Kakor doslej, bo banska uprava tudi vnaprej podpirala naša gledališča, glasbene zavode in Narodno galerijo v Ljubljani. Enako tudi najrazličnejša znanstvena društva v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptujju.

Sokolstvo potrebuje podporo predvsem za sanacijo svojih domov in dobi enake vsote kakor lani. Ob času poročanja referat še ni končan.

pravila v službenem vozu preiskavo ter odkrila tudi misteriozni paket, v katerem je bilo še 5 kg saharina. Nagel beg zavirača Franca pa si razlagajo na carini tako, da je imel Franček doma še najbrže več tega sladkega praška, pa jo je naglo odkuril domov, da ga je skrtil, ko je videl, da so prišli na sled njegovim skrivnostim.

Nekdaj se je carinskim organom izplačalo odkriti take saharinske zaklade. Saharin je bil monopol in monopolna uprava je izplačala za razkritje nedovoljene trgovine lepe akontacije. Danes pa saharin ni več monopol. Prodaja se vrši lahko svobodno, če je bila poprej plačana predpisana carina, ki je visoka ter znaša 1000 Din pri kilogramu. V prvi vrsti so zainteresirani na tem, da se saharin v večjih količinah ne prodaja, prav za prav sladkorne tovarne in te bi morale v resnici plačati finančnim organom nagrado, če zatirajo nelegalno trgovino s sladkim praškom.

Nelegalna trgovina s saharinom je zvezana z velikimi težavami in nevarnostmi, v legalni trgovini pa je saharin zaradi omenjene visoke carine predrag, da bi lahko še sladkorju konkurral. Prebrisani trgovci s saharinom pa so našli sedaj nov vir, kakor priti pocieni, pa brez nevarnosti do njega. Ves zaplenjeni saharin mariborska carinarnica prodaja na javnih dražbah. Doseže se pa na teh dražbah pri saharinu cena 400 Din za kg. Torej mnogo manj, kakor znaša pri uvozu samo carina. Za 400 Din se pa že izplača kupiti kilogram saharina, saj se računata, da odgovarjata ta količina po svojem učinku 500 kg sladkorja.

Razgrajali in kričali so kakor tigri

Celje, 18. februarja.

Tako je izpovedala danes pred malim senatom okrožnega sodišča v Celju neka priča, ko so sedeli na zatožni klopi 29letni pos. sin Premelč Ivan, 24letni delavec Sokler Anton in 21letni delavec Kunst Martin. Imenovani so bili obtoženi, da so dne 18. decembra 1935 v Zgorjnji Sušici v brežiškem sodnem okraju t. o. grožljali varnost Balona Ivana s tem, da so ga lovili po dvorišču njegove domačije in mu grozili, da ga bodo ubili in pokopali; 2. so oboroženi s samokresom in koli napadli in telesno poškodovali Sulerja Hermana, katerega so tepli s koli po glavi, pri čemer so mu povzročili poenje desne čelnice in lobanjskega dna ter Frece Terenzio, ki so jo tepli po glavi in hrbtu; 3. neprestano so divje kričali »doli krvava vlada, doli krvava Jugoslavija«; 4. na poziv orožniške patrolje, da obstanejo, dvignejo roke in dopuste telesno preiskavo, so s silo odpravili patroljo pri izvrševanju službenega posla s tem, da so nanjo navahili, pri čemer je pokojni Premelč Anton udaril s kolo po puški, drugi neugotovljeni storilec pa oddal strel iz samokresa, tako da je bila patrolja primorana rabinu radi lastne obrambe orožje in je bil pri tem Premelč Anton s strelom iz puške ubit; 5. je Sokler Anton dne 14. istega meseca v Gregovih v brežiškem sodnem okraju s kolo težko poškodoval Pavliča Ivana s tem, da ga je pretepal po vsem telesu.

V obrazložitvi navaja obtožnica, da so obtoženi in pokojni Premelč Anton omenjenega dne pretakali v Premelčevem vinogradu vino ter se vsi nekoliko opijajali. Okrog 16 ure so se vračali iz vinograda po banovinski cesti proti Spodnji in Zgornji Sušici ter divje razgrajali. Omenjenega dne so bili obtoženci kakor tudi Premelč Anton kakor pobesneli. Napadali so brez poviada vsakogar, ki so ga srečali in vlašani so se v strahu umikali v svoje hiše pred pobesnelimi razgrajali, ki so bili vsi oboroženi s koli. Razgrajali so in kričali vse mogoče grodije, klicali na korajžo in žugali vsakomur, do kogar so prišli. Ko so dospeli do hiše bizeljškega župana Balona Ivana, so se pognali na njegovo dvorišče, kjer so lovili njega in njegovo ženo. Začeli so kričati: »Obkolimo hišo in vse pobijmo! Balonu se je v strahu komaj posrečilo, da je pri drugih vratih skočil na cesto in odhitel na orožniško postajo prosit pomoči. Razgrajali pa so lomili leu od plota in tekli za njim. Prav tako so brez poviada napadli in pretepli Sulerja Hermana, ki je tudi prav tedaj odhajal na orožniško postajo po pomoč. Ker je Suler nosil pri sebi samokres, mu

je Premelč Ivan med pretepanjem odvezl orožje in ga vtaknil v žep. Poškodbe Sulerja Hermana so bile po izvedeniškem mnenju smrtno-nevarne. Nato so razgrajali odšli v trgovino Sekoranja Ivana, kjer so razgrajali približno 1 uro. Pri tej priliki je Sokler spoprijel in ruval s Stermeckijem Jožefom, pri čemer sta oba padla na tla in pobila za dve sto dinarjev šip.

Nato so se razgrajali, oboroženi s Sulerjevimi samokresom in s koli podali v smeri proti Brezovici. Med potjo so oddali dva strela iz samokresa ter neprestano kričali in besneli. Tedaj jim je prišla nasproti orožniška patrolja, ki je bila o nasiljih že obveščena. Ko so prišli orožniki v bližino razgrajalcev, so vzeli puške v pripravljenost ter jih pozvali, naj obstanejo in dvignejo roke. Pozvani v imenu zakona, naj stoje in dvignejo roke, so se spontano vrgli na patroljo in eden je celo oddal iz samokresa strel. Premelč Anton je pa planil proti podnaredniku Grubišči, s kolo udaril po puški, da je omahnila na tla. V tem trenutku je kaplar Svigelj Franc oddal zaporedoma dva strela iz svoje puške na najbližjega napadalca. Pri tem se je zgrudil na tla in obležal Premelč Anton, ostali trije so se pa razbežali na vse strani. Ko sta orožnika posvetila z žepno svetilko, sta ugotovila, da je bil Premelč Anton že mrtev, ker mu je krogla predrta prsi. Poleg Premelča je ležala vozna ročica, ki je izgnila iz Balonovega voza, ne daleč od tu pa se je nahajal Sulerjev samokres, v katerem sta bila še dva ostrta naboja.

Obdolženci kljub številnim pričam zanikajo vsako krivdo in valijo vso odgovornost na pokojnega Premelča Antona, o katerem zatrjujejo, da je bil popolnoma pijan. Obdolženci sami pa da niso storili ničesar kaznivskega, ker da so le mirili pobesnela Premelča Antona. Vendar je po izpovedbah številnih prič dokazano, da so sodelovali pri vseh napadih in da odgovarjajo posamič za vsa dejanja, ki so bila izvršena.

Pri današnjih razpravi so bile zaslišane številne priče, od katerih se je ena izrazila, da so obdolženci razgrajali in kričali kakor tigri. Obsojeni so bili: Premelč Ivan na 1 leto in dva meseca robije, 120 din denarne kazni ter izgubo častnih pravic za 3 leta; Sokler Anton na 1 leto in 4 mesec robije, 120 din denarne kazni in izgubo častnih pravic za dobo 3 let ter Kunst Martin na 8 mesecev strogega zapora, 120 din denarne kazni ter izgubo častnih pravic za dobo 3 let. V kazni se jim vsteje preiskovalni zapor.

Ureditev obmejneg prometa z Avstrijo

V Trgovskem domu se je začela včeraj velika konferenca med zastopniki naših in avstrijskih oblast. Predvsem so tu zastopniki železnice, obmejne policije, trgovskega ministrstva, notranjega ministristva, poštnega ministrstva in vseh ostalih v postev prilhajajočih oblast. Iz Avstrije prisostvuje konferenci 16 delegatov.

Konferenco je včeraj dopoldne vodil ravnatelj ljubljanske železniškega ravnateljstva dr. Aleksander Fatur v zastopstvu ministra dr. Spahje. Popoldne pa je vodil sejo načelnik dr. Bončina iz Belgrada.

Včeraj je zasedal plenum, ki je pregledal v glavnem ves material, ki ga ima predelati. Ker je ta material preobiln, so ga razdelili na več delov in izvolili posebne komisije, ki bodo posamezne vprašanja proučile in jih nato predložila plenumu. Tako so bili včeraj izvoljeni odbori za pro-

učevanje železniskih, carinskih, policijskih in veterinarskih vprašanj. V teh sekcijah se je delo začelo deloma že včeraj popoldne.

Kakor rečeno, bodo predložile sekcije svoje zaključke plenumu, ta pa bo sestavil končno redakcijo predlogov, ki bodo stavljeni naši in avstrijski vladi. Pričakuje se, da bodo konference trajale več dni.

Kakor znanu, je cela vrsta vprašanj, ki v obmejnem prometu med našo državo in Avstrijo niso tako urejene, kakor bi bilo želeli. Komisija, ki zaseda v Ljubljani, bo skušala odpraviti vse nedostatke in čim bolj olajšati potnikom odpravo poslov pri obmejnih organih. Ne gre pa samo za ureditev postopka za potnike, marveč sploh za vso trgovino, posebno tudi trgovino z živino. Upamno, da bo konferenca rodila dobre uspehe, ki bodo omogočili med državama tes dvignili.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, 19. februarja, sredi: Sv. Konrad.
Jutri, 20. februarja, četrtek: Sv. Rajmond.

Kaj bo danes

Prosv. dvorana Trnovo: 14. večer prosvetnega društva Trnovo. Predava dr. Valter Bohinec o Sueskem prekopu. Začetek ob 20.

Predavalnica mineraloškega inštituta: Ob 19 predavanje Antona Flega o vzgoji drevja.

Društvena dvorana Kodeljevo: Dekliski odsek Salezijanske prosvete: ob 20 sestanke.
Dvorana delavske zbornice: ob 20 Delavski kulturni večer Mladinske zveze JSZ.

Vrsto del iz angleške glasbene literature bomo imeli priliko slišati na prihodnji javni produkciji ljubljanskega drž. konservatorija, ki bo v ponedeljek, dne 24. t. m., ob četrta na 7 večer v Filharmonični dvorani. Spored izvajajo: godalni orkester pod vodstvom prof. M. Škerjanca, sopranistki Franček in Končar, tenorista Štefka ter pianist R. Gallatia Natančni spored javimo.

Samostojni violinski koncert priredi v petek, dne 6. marca, ob 20 uri v Filharmonični dvorani s sodelovanjem pianistke Zore Zarnikove naš odlični violinist Karlo Rupel. Natančni spored javimo. Predprodaja bo v Matični knjigarni.

Delavski kulturni večer priredi Mladinska zveza JSZ v sredo 19. februarja ob 20 uri v dvorani Delavske zbornice. Na sporedu so govorski zbori in dramski prizori ter glasbene točke. Sodeluje tamburaški zbor MZ v Ljubljani. Vstopnina 2 din. Na koncu bodo izžrebali 10 vstopnic, katerih lastniki bodo prejeli lepe knjižne nagrade. Vabljeni!

Siskariji! V četrtek 20. t. m. ob pol 20 se zberejo v šoli ljubitelji vrtov k poučnemu predavanju sadjarskega in vrtnarskega društva. Opozorite eden drugega, posebnih vabil nismo poslali! Predava g. Koblar o gomoljastih cveticah. Zlasti članice vabljene!

Gledališče

DRAMA

Začetek ob 20 urt.

Sreda, 19. februarja: Tuje dete. Izven Globoko zvezne cene od 24 din navzdol.
Četrtek, 20. februarja: Gosposki dom. Premiera. Red Četrtek.

Petek, 21. februarja, ob 15 uri: Vesela božja pot. Dijaska predstava. Cene od 5 do 14 din.

OPERA

Začetek ob 20 uri.

Sreda, 19. febr.: Ples v Savoyu. Rred Sreda.
Četrtek, 20. februarja: Carmen. Rec. B.
Petek, 21. februarja: zaprt.
Sobota, 22. februarja: A propos, kaj dela Andula? Premiera. Izven.

DRAMA

Prof. šest študira v drami izvirno Vesničevo dramo »Gosposki dom«. Premiera bo v četrtek 20. t. m. za red četrtki v glavnih vlogah nastopijo: ga. Marija Vera, ga. M. Danilova, ga. V. Juvanova, ga. P. Juvanova, ga. Šaričeva, ga. Gabrijelačeva, ter gg. Levar, Kralj, Jan. Daneš, Bratina, Drenovec, Sanci in Potokar.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sreda, 19. februarja: 12.30 Ura slovenskih pesni (p. 30.35). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13.30 Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 14.15 Valčekova ura (plošč). — 14. Vremenska poročila, borani tečaji. — 18. Otroška ura: Ročna izredovala dela (gosp. Zdravko Omerza). Lisica Zvitorepka mora pred sodbo, zvočna slika (članl Nar. gled.). — 18.40 Pogovori s poslušalci. — 19. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.30 Nac. ura: Gospodarski pomen naših voda (g. V. Kapus). V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Matija Bravničar); v II. odmoru: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — Konec ob 20.

Drugi programi:

Sreda, 19. februarja: Belgrad: 20 Zagrebški kvartet. — 21 Narodne pesmi. — 21.30 Jazz. — Zagreb: 20 Pianos iz Ljubljane. — Dunaj: 18.55 Salinkoferjeva opera »Dama v suzu«. — 22.10 Iz starih in novih zvočnih filmov. — 22.15 Jazz. — Budimpešta: 19.30 Pucničeva opera »La Bohème«. — 22.35 Ciganska glasba. — Trst: Milana: 30.35 Umetniški in kulturni večer. — 21.35 Komedia. — 22.10 Madrigali. — 22.45 Plesna glasba. — Rim-Bariz: 30.45 Respiantjeva opera »Ogionje«. — Praga: 19.25 Pihala. — 20.20 Ženski zbor. — 20.30 Schmidtjeva igra »Poslovilni večer«. — 21.25 Mlynarskega violinski koncert. — 22.15 Plošč. — Variava: 20 Filmske melodije na ploščah. — 21 Chopinove klavirske skladbe. — 22 Plesna glasba (iz Monakovega). — Vsa Nemčija: 20.15 Ura mlade generacije. — Berlin: 20.45 Pester večer. — Künigsberg: 21.10 Mali radijski orkester. — Hamburg: 20.45 Vojaški večer. — Pratišlava: 21.15 Iz avstrijskih alpskih dolin.

V tujski legiji.

»Ne morem pomagati gospod kapitan. Mali kenguru me je smatral za svojo mater, da mi je skočil za plašč.

Simfonični koncert radijskega orkestra

Iz ciklusa simfoničnih koncertov, ki jih prireja Radio-Ljubljana, smo v ponedeljek, dne 17. februarja t. l., slišali v Filharmonični dvorani koncert predklasične in zgodnjeklasične glasbe. Spored je izvajal radijski orkester pomnožen s člani Ljubljanske filharmonije. Kot solist je nastopil pianist Reinhold Gallatia, a dirigiral je ves spored naš mladi dirigent Drago Mario Šijanec, ki nas je s tem nastopom ponosno prepričal o smotrenosti in kakovosti svojega dela tako, da z nestrpnostjo pričakujemo njegovega prihodnjega koncerta.

V prvi točki sporeda smo spoznali G. F. Händla: Concerto grosso v g-molu. Napisal je Händel to skladbo v najburnejši dobi svojega življenja. Concerto grosso spada k skladbam, kjer letinuje med seboj skupina solistov (v našem slučaju 2 violini in violoncello). Vsem tem nasproti pa se giblje gnota zborna zasadenega orkestra, ki ga podpira 2 cembala. Kot je danes navada, je tudi na tem koncertu nadomeščal oba cembala en klavir. Kljub zanimivosti je ta skladba vplivala precej historično, zlasti ker je bila nerazumljivo nekorazmerje posameznih delov. V tej točki so nastopili kot solisti: Karlo Rupel (1. violina), Ali Dermelj (2. violina) in Gustav Müller (violoncello).

Mnogo bližji nam je bil naslednji Klavirski koncert v d-molu za klavir solo in godalni orkester J. S. Bacha. Solistični klavirski part te skladbe je izvajal, dejal bi skoraj preveč diskretno, R. Gallatia, medtem ko ga je podpiral orkester v izborni dispoziciji.

Po odmoru smo slišali najboljše podano točko večera J. Haydna, Simfonijo št. 73 v D-duru, imenovano »Lovska« po 4. stavku Allegro, kjer nas pogosto prevladovanje rogov spominja lova. Jasna forma te skladbe nam nazorno kaže, kakšna je bila vzorna oblika vse klasične, ki je dosegla z Beethovnom svoj višek in zaključek.

Kot zadnjo točko smo spoznali skladbo Slovenca Jurija Miheveca uverturo k operi »Vilino dete«, katere prva izvedba je bila leta 1926 na Dunaju. Mihevec, ki je bil Beethovenov sodobnik, se je posvečal predvsem dramatski glasbi in je napisal veliko število oper, ki so jih večinoma takoj izvajali na Dunaju, kjer je skladatelj živel. Čeprav nam ta skladba kaže dunajsko glasbeno vzgojo, vendar čutimo iz nje posebno z ozirom na melodiko in splošni značaj skladbe slovanske duše.

Vsa izvedba je bila na dostojni višini in pričr o dobri kakovosti izvajalcev. Orkester je zvenel dokaj enotno kljub kratki dobi skupnega igranja. Prav posebno pa moramo ponovno omeniti hvalevredno zamisel dirigenta Šijanca, ki pripraviva s sistematskim delom v dobrih izvedbah izbranega sporeda vse plasti naroda za dojemanje čiste glasbe dviga višino naše kulture.

Ta njegov nastop nas je prepričal, da bo kos svoji nalogi.

Kaj je s Planico?

Kakor je znano, je za 8. marc predvidena velika skakalna tekma na naši veliki skakalnici v Planici. Znano je dalje, da je lanska odločitev FIS-e, ko ni hotela priznati naše planiške skakalnice, močno škodovala celi prireditvi. Ta odločitev je vplivala tudi na norveško smučarsko zvezo, ki je svojim članom prepovedala start.

Stališče FIS-a, ki dopušča skoke samo do 70 m, in argumentacija te odločitve, ki govore o akrobaciji, o nevarnostih rekordov na takih skakalnicah, so nam tudi že poznani. Za nas je bilo edino važno, da bodo prireditev na novo preurejeni skakalnici v Planici dovoljene. Upravičeno smo pričakovali, da bo letošnji kongres FIS-a to svojo odločitev izpremenil, saj za tem predlogom nismo stali sami, ampak tudi drugi odličnejši krogi. Toda po izjavi, ki jo je dal predsednik športnih zvez Jugoslavije g. dr. Stevan Hadži, ki je obenem tudi najstarejši član FIS-e od njene ustanovitve, dopisniku agencije Avale, izgleda stvar takole:

Predlaga se FIS-i, naj pomakne odnosno popolnoma črta mejo, ki jo je postavila za skakalnice; dokazoval sem, da je skakalnica odlično zgrajena in da je procent padev na tej skakalnici izredno majhen in da se je lanska prireditev končala z sijajnimi rezultati. Vkljub vsemu nisem mogel popolnoma uspeti, ker so mnogi odlični funkcionarji FIS-e temu predlogu oporekali in niso hoteli te meje iz-

premeniti. Dosegel sem pa vendar, da je FIS-a predstavila mejo za skoke od 70 na 80 m. S tem sem pa sprožil besedo ing. Schtraumana, ki je kot strokovnjak za skakalnice FIS-in svetovalec. Ta je izjavil, da pomeni »teh 80 m« tudi 86 in 88 m. Največ sem dosegel s tem, da sem dokazoval, da v istem času, ko zaseda kongres FIS-e in razpravlja o nevarnostih preveč dolgih skokov, trenirajo na veliki olimpijski skakalnici olimpijski tekmovalci, ki skačejo 86 m in to na skakalnici, ki po lanski odločitvi tudi ni dovoljena, če že ni prepovedana. Temu paradoksu, do katerega smo prišli po nemškem olimpijskem odboru, ki je zgradil brez dovoljenja FIS-e skakalnico, ki dopušča skoke preko 80 m. se moramo zahvaliti, da se je meja začela pomikati naprej in da bo verjetno do prihodnjega leta odobrena tudi skakalnica v Planici za vse tekme, torej tudi za FIS-ine in vse mednarodne in olimpijske (kar za enkrat še ne pride pri nas v poštev).

Švicarski inženjer Schtraumann, FIS-in svetovalec za skakalnice, mi je obljubil, da bo prišel letos poleti v Planico in bo pregledal naše skakalnice. Po tem obisku sem prepričan, da bo mnogo lažje doseči FIS-ino priznanje. Prihodnje leto se bodo vršile FIS-ine tekme v Franciji, leta 1938 pa na Finskem. Če bo pa Finska z odločitvijo mednarodnega odbora priredila prihodnje olimpijske igre, potem se bodo pa FIS-ine tekme leta 1938 vršile na Norveškem.

Stara pesem med trgovci in potniki

Ljubljana, 18. februarja.

Lojze z Dolenjskega, star potomec vojščaka, ki je spremljal Napoleona v Rusijo, je star 26 let in po polku krojaški pomočnik. Neki oglas je premamlil, da se je ponudil pri nekem podeželskem trgovcu v kamniškem okraju za potnika. Bil je sprejet. Imel je Lojze smolo. Posli niso šli. Moral je prineseti jamsveno pismo od svojega premožnega očeta — posestnika. Očetovo ime je ponaredil in tudi štampljiko pristojnega zupanstva, ki potrjuje resničnost podpisa, je pritisnil na izjavo. Državni tožilec ga je obtožil najprej ponarejanja domače listine in hkratu tudi poverbe, češ, da si je prilastil za trgovca inkasirani denar pri prodaji manufakturnega blaga. Danes je Lojze, ki je drugič čedno napravljen, stal pred sodniki. Lojze je sodnikom pristožno pripovedoval: V resnici sem očetu podpisal. Sploh se malo razumem na trgovske posle. V šoli sem bil slab učenec. Se pisati se nisem naučil. Ko me je trgovec sprejel, sem mu dejal, da se dobro pisati ne znam. Odrvil mi je, da je imel še slabšega, pa ga je izuril za najboljšega potnika. Obljubil mi je 15% pri volninem in 5% pri bomizanem blagu, kolikor ga prodam. — Predsednik: Koliko ste si prisvojili denarja. Trgovec pravi, da okoli 50.000 Din. — Obtoženec:

Za toliko nisem niti blaga prodal. — Državni tožilec: Stara pesem med trgovci in potniki, ko pride do diferenc. — Trgovec kot priča je navajal, kakšna pogodba je bila sklenjena med njim in obtoženecem. Obškodovan je za okoli 8000 Din, ki mu jih je obtoženec dolžan. Zaračunal je njemu 12% obresti. Po njegovem je obtoženec najmanj poveril poleg 8000 Din še 4000 Din. Točno pa vsega ne more pojasniti.

Po prvi živahni obravnavi je predsednik naposled objavil sodbo. Obtoženi Lojze, ki se je sam zagovarjal brez ex-offo branilca, je bil obsojen le zaradi ponarejanja domače listine na 2 meseca 10 dni strogega zaporja in 180 Din denarne kazni ali 3 dni nadaljnega zaporja, toda pogojno za 3 leta. Vsi zasebni udeleženci, med njimi tudi stranke, ki so pri njemu naročile blago, so se zavrnili na civilnopravno pot. Senat pa je 11. del obtožbe, da bi si bil obtoženec kot trgovski potnik neupravičeno pridržal 8532 Din na račun prodanega blaga, zavrnil v smislu § 276 k p. Lojze je bil pač še neizkušeni in ni imel za trgovskega potnika primerne trgovske izobrazbe. Lojze je sodbo sprejel. Malemu senatu je predsedoval s. o. s. o. Ivan Brelih, javno obtožbo pa je zastopal drž. tožilec dr. Hinko Lučvnik.

Drobiž iz domovine

Nos je odgriznil

V Zagrebu se je v nedeljo dogodil javno na cesti čuden slučaj, ki sicer ni pustil za seboj težkih posledic, vendar je zanimiv zato, ker se ne dogodi pogosto. Ko je neka že 40letna ženska šla po pločniku Prilaza, je priskočilo k njej moški približno enake starosti in ji brez kakršnekoli besede odgriznil nos. Množici, ki se je v nekaj trenutkih zbrala okoli obeh, je moški na dolgo in široko razlagal, da je nos odgriznil kot maščevanje zato, ker ga je ženska, ki je bila pred leti še njegova žena, nenadno zapustila in pobegnila k drugemu.

Ustreljen tihotopec

Kakor drugod, tako se poskušajo tudi v Zagrebu mnoge izogniti mestni trošarini in prihajajo po skrivnih potih s svojim blagom v mesto. Pred nekaj dnevi je v bližini Maksimirja na večer opazil mitničar, kako hoče neko vtihotapiti v mesto vino, za katerega je treba pri urstvu seveda v mesto plačati dinar za liter. Te vrste vtihotapljenja je bilo med okoljskimi kmeki že zelo pogosto, zaradi česar je mesto uvedlo ponoči oborožene mitničarje. Mitničar je neznanca pozval, naj ostane, ker pa je neznanec začel bežati, je nekakrat za njim ustrelil in ga zadel v hrbet. Preiskava je ugotovila, da je bil tihotopec neki mesarski pomočnik, ki je skušal vtihotapiti le nekaj litrov vina. Policija je uvedla proti mitničarju preiskavo, da ugotovi, je li bil mitničar upravičen radi takega prestopka streljati. Ranjeni tihotopec se namreč bori s smrtjo.

Poboj radi neveste

Kumanovski puškar Blagoje Ilić se je ženil z nekim lepim dekletom iz okolice in za nedeljo napovedal svojo poroko. Prejšnji dan so mu sorodniki neveste že pripeljali nevestine darove, naka je Blagoje vzel harmoniko in se šel s svojimi prijatelji veseliti zadnjega dneva svoje fantovske svatobe. Med veseljem in razigranostjo je pa eden od tovarišev v družbi nenadno skočil pokonci in za-

Nagrada za pobjo hajduka

Pred nedavnimi so prebivalci v Zviškem okraju zapazili znanega hajduka Dimitrijo Novokoviča, ki se je klatil po teh krajih. Na podlagi njegovih prijav so nekateri drznejši kmetje organizirali pogon na hajduka in ga ubili. Ker pa je notranje ministristvo kratek čas prej razpisalo na hajdukovo glavo 10 tisoč dinarjev, bodo ta denar prejeli vsi kmetje, ki so k iztrebljenju hajduka kaj pripomogli. Ubiti hajduk je hajdukoval štiri leta v družbi dveh tovarišev po teh krajih. Enega so lanske leto ubili, drugega Novokoviča pa pred nedavnim. Od trojice je ostal samo še hajduk Milutin Bogosavljevič, ki je nevaren krovok, ker je nedavno pobil svojo ženo in dva svoja brata. Tudi za tega upajo, da ga bo doletela roka pravice.

Župan tihotopec

Finančna kontrola v Veliki Kikindi je bila že dolgo časa na sledi dobro organizirani družbi, ki se je bavila s fihotapljenjem tobaka. Slednjic ji je uspelo pri skupnem delu zasačiti 30 tihotapev, katerim so vzeli preko 500 kg pritihoapljenega tobaka. Sled je začela kazati tudi na predsednika občine v vasi Nova Crnja, Neko jutro se je finančna patrola nenadno javila pri županu in zahtevala, da jim odpre vse svoje sobe. Župan se je temu seveda upiral, vendar so financarji začeli brskati po stanovanju in kmalu našli veliko skladišče fihotapskega tobaka. Spričo tega se je župan vdal in izdal še druge svoje sodelavce, pri katerih

so našli več kakor 400 kg takega tobaka in 4 stroje za rezanje. Na največje začudenje pa so morali ugotoviti, da se med najbolj podjetnimi člani te družbe nahaja tudi žena podpregladnika finančne kontrole. Sama je skrivala preko 150 kg tobaka. Skupni plen, ki ga je zasegla finančna kontrola, tehta 2166 kg tobaka, 48 strojev za rezanje in 307 vžigalnikov.

Zahteve sarajevskih profesorjev

V nedeljo so imeli v Sarajevu svoje zborovne profesorji bosanskih gimnazij v okviru svoje sekcije jugoslovanskega profesorskega združenja. Skupščina sama je potekla precej nemirno. v glavnem sta se obravnavali dve vprašanji. Kakor drugod, so se tudi ti profesorji hudo pritoževali nad okrnjenim poukom, ki ga povzroča premajhno število nastavljenih učnih moči. Glavni del razprave se je tikal vprašanja monopolizacije šolskih knjig, kateri se Sarajevska profesorska sekcija odločno upira. Glavni govornik je očital upravi to, da se šolske knjige odobravajo in izdajajo brez sodelovanja glavnega odbora profesorskega društva. Za šolske knjige zahtevajo svobodno izdajanje, kakor je v navadi pri vseh zapadno-evropskih kulturnih državah. S tem se dvigne tudi vsebinska vrednost knjig.

Vinogradniki brez žvepla

Dalmatinski vinogradniki so doslej vso svojo potrebo po žveplu krili iz nabavk iz Italije, kar pa je z uvedbo sankcij postalo nemogoče. Ti vinogradniki so porabili ogromne količine žvepla, ki ga zdaj skušajo kupiti na kakem drugem evropskem trgu. Rešitev tega vprašanja je toliko bolj nujna, ker se je na dalmatinskih trtih pojavila neka bolezen. Kakor kaže, bodo morali vinogradniki žveplo naročiti iz Češke ali Avstrije, s čemer pa utegetno biti močno oškodovani, ker je cena žvepla v Italiji mnogo manjša kakor v ostalih državah.

Otrok brez rok in nog

Decembra lanskega leta se je kmetu Serhatiču v Starem Maidenu ob Sani rodilo dete brez rok in brez nog. Otrok je kazal vse znake življenja pravilno razvitega deteta, vendar so starši vsak čas pričakovali njegove smrti. Trup je normalen, a namesto rok sta na levi in desni strani zrastle dve siljasti kosti, namesto nog pa dve okrujeni kosti, od katerih ima ena tudi prst. Praznoverni sosedje razlagajo ta slučaj zelo različno. Nekateri pravijo, da je to kazen za stare grehe, drugi pa zopet pravijo, da je roditeljem dele postal Bog, da jih reši revščine.

Zdravniki se za ta primer močno zanimajo in so ugotovili, da ima dete sicer popolnoma razvite notranje organe, ter po pričevanju očeta tudi nikoli bolno ni bilo. Otrok se hrani normalno in živi kar naprej. Zdravniki so tudi dognali, da je v tem kraju močno razširjena podedovana spolna bolezen.

Lani 35 požarov

Ljutomer, 18. februarja.

V nedeljo, dne 16. t. m., se je vršil redni občni zbor Gasilske župe sreza Ljutomer. Občnemu zboru je predsedoval župni starešina g. Lovro Kuharič, prisostvovali pa so zastopnik občine g. Pogrujec, zastopnik občine g. Venčeslav Vilar, novoimenovani podstarešina Gasilske zveze g. Franc Snaj in preko 100 delegatov iz vseh čet Ljutomerske gasilske župe.

Iz poročil funkcionarjev župe je razvideti med drugim sledeče: V župi je včlanjenih 54 gasilskih čet, nanovo ustanovljeni sta 2 četi. Izvršujočih članov je 1320, rezervnih 152, častnih 59, podpornih 658. Gasilstvo poseduje 55 gasilskih domov, 7 gasilskih avtomobilov, 19 motornih brigad, 45 ročnih brigad, 10.649 m cevi in 905 gasilskih uniform v skupni vrednosti 1.679.845 din.

Požarov je bilo v prošlem letu v območju gasilske župe 35, kateri so uničili preko 850 tisoč dinarjev našega narodnega premoženja. S svojo tehnično in takojšnjo akcijo pri požarih pa je gasilstvo obvarovalo škode, ki presega 4 milijone.

Po statistiki čet je bilo v prošlem letu izvršenih 162 redovnih vaj, 88 vaj z orodjem, 148 mokrih vaj z orodjem in 116 strokovno-tehničnih teoretičnih predavanj. Poleg tega so bile izvršene župne vaje, pri katerih je sodelovalo skupno 966 gasilcev.

O kulturno-prosvetnem delu gasilske župe je podal obširno poročilo prosvetni referent župni podstarešina Jože Hrastelj iz njegovega obširnega in globoko zasnovanega referata posnemamo sledeče:

Kulturno-prosvetni odseki so ustanovljeni pri vseh včlanjenih četah, ki vsržo važno delo za povzdigo kulturno-prosvetne in narodne zavesti, posebno z ozirom na naš obmejni položaj sreza. V teku preteklega leta je bilo prirejenih 162 sestankov-predavanj, katerim je prisostvovalo skupno 2780 članov.

Nadalje so kulturno-prosvetni odseki vpriporili 17 gledaliških iger in 50 drugih javnih in družabnih prireditev in proslav katerim je prisostvovalo preko 14.000 prijateljev naše gasilske organizacije.

Zelo dobro je uspel tudi dvadnevni župni tečaj, na katerem so predavatelji obravnavali vsa tehnična, samaritanska in kulturno-prosvetna vprašanja, katerega se je udeležilo 325 članov, povečini samih funkcionarjev posameznih čet.

Delu gasilske župe Ljutomer želimo, da bi tudi v bodočem poslovnem letu smerice, ki so bile podane, obrabile mnogo uspeha v gospodarski in kulturni procvit našega obmejnega kraja.

Hišni gospodar: »Ce policije se kaj časa ne bo, bom zadrma!«
Tat: »Pa res, kar spat pojdite. Cemu bi dva sedela tu in čakala nanič?«

Odkod in od kdaj imamo športne igre

Marsikateri šport, ki ga danes gojimo, ima svojo zgodovino. Na nesrečo pa imamo prav malo dokazil, iz katerih bi mogli o športih kaj obširnejšega povedati.

Tako n. pr. vemo, da so skok v daljavo poznali že stari Grki in da je rekord pri njih znašal 16 m 60 cm, med tem ko naš rekord znaša samo 8 m. Kako pa so mogli Grki doseči tak rekord, ali niso nemara pri tem rabili kakšnega pripomočka, ali pa so morda njihovi poročevalci krivo poročali, o tem je težko reči kaj zanesljivega, ker nimamo nobenih drugih dokazov. Vsekakor pa njihovi zapiski pričajo, da skok v daljavo ni nov šport.

Tudi nogomet so že poznali stari Grki. Od njih je ta igra prešla na Rimljane, v zelo zgodnjem srednjem veku pa je bila dobro znana že tudi na Angleškem, kjer se je po nji razvil tudi rugby, nazvan tako po mestu Rugbyju na Angleškem, kjer ima svoj izvor.

La igra je bila šele leta 1862. prenesena v Združene države, kjer so jo po nekaterih spremembah nazvali football. Populariziral je v Združenih državah to igro bostonski klub »Oncidas«. Prva tekma vseučiliških nogometnih klubov se je vršila leta 1869. Tekmovali sta univerzi v Princetonu in Rutgersu. Šele zdaj je postal football popularna igra in ima poleg baseballa prvo vlogo v ameriškem športnem svetu.

Igrati polo in tenis sta po vsej priliki perzijskega izvora, čeprav sta bili istočasno znani že tudi v starem Egiptu. Grki in Rimljani so na ti

Marjeta s strojem

Ravnateljstvo opernega gledališča v Minneapolisu je postavilo menda tehničnemu napredku na ljubo v tretjem dejanju »Fausta« na oder namesto prestice šivalni stroj. Marjeta je zapela znano pesem o kralju v Thuli in sedela pri stroju tako, da so razločno videli gledalci znaniko znae tvrde Singer. To je uzalilo nekega klasično izobraženega poročevalca. Izjavil je, da postanejo vzdihljaji: »O, kako bi hotela zvedeti ime onega mladeniča, ki sem ga srečala sinoči« naravnost smešni, če drdra vmes šivalni stroj s pogonom na nogo. Občinstvo bi moralo izjaviti, kaj misli o sličnem barbarstvu. Dnevnik je prejel prihodnji dan več izjav čitate- ljev. Vsi so pisali, da ne razumejo kritika. Zakaj napada Singerejeve stroje? Saj je to nedvomno najboljša znanika v Zedinjenih državah...

★

Skotska snubitev

Stari Skot in sin gresta snubit. Ko so se že o vsem dogovorili in zedinili o doti, zaskrbljeno vpraša stari Skot snubljenko:

»Ali ti bodo rokavice številka sedem prav? Sicer greva drugam...«

»No, na tem se vendar ne bomo razbili...!«

»Pač! Novih rokavic svoje pokojne žene pa že ne bom zavrgel!«

Eno izmed prvih giljotin, smrtnih strojev, ki jih je iznašla franc. revolucija, so te dni prodali v Parizu na javni dražbi. Ta je odsekala glavo zadnjemu francoskemu kralju, Mariji Antoinetti, poleg nešteto drugih.

dve igri z viška gledali, zato se pri njih nista udomačili. Prva kakor druga igra je bila v starem Egiptu predpravica kraljev in knezov in tako mesto sta ohranili tudi v srednjem veku. Reformirali in popularizirali so obe igri na Angleškem in to šele pred kakimi 150 leti.

Igra golf je nizozemskega izvora. Od tam je prešla na Škotsko, kjer so jo čislali kot »starodavno in častno game of gaulfe«. Igrali so jo smeli samo plemiči in velikaši. Leta 1457. so igro nazvali »kraljevsko« ter jo prepovedali celo plemstvu. V osemdesetih letih preteklega stoletja so presadili golf v Združene države in od leta 1910. je postala popularna vsepovsod.

Baseball je razmeroma mlada igra, toda o načinu njenega nastanka nimamo nobenih trdnih poročil. Vse, kar se o tem piše, so zgolj osebna mnenja in naklepanja. Znano je samo, da je leta 1859. neki Anglež Abner Doubleday sestavil pravila te igre in da mu je njegovo rojstno mesto Cooperstown postavilo pozneje zato krasen spomenik.

Na snegu in ledu so se prvi zabavali Finci. Narodni muzej v Helsingforsu ima med drugim v svoji zbirki tudi 3600 let stare skije, ki so jih našli v srednji Finski. Izraz »skij« izvira iz finske besede »suksi« kar pomeni snežne čevlje.

Pokrajina s konca sveta? Ne, samo divji kos narave iz maloazijske Kapadocije.

Kako v Indiji snubijo

Nemški gradbeni inženjer v Bombayju Kurt H. opisuje med drugimi potopisnimi zanimivostmi tudi svatbene slovesnosti indskega plemena Bhilov, pri katerih je bil ob neki priliki navzoč s svojimi evropskimi tovariši. Te-le zanimivosti je ohranila njegova beležnica: Kot arhitekti smo dalj časa gradili palačo nekega domačinskega kneza v Vzhodni Indiji. Kraj je bil več sto milj oddaljen od večjega mesta. Zidali in delali smo z vseni sodobnimi pripomočki komforta in sloga. Navadno delo so nam opravljali domačini, ki so nedvomno še pred nekaj desetletji z lokom in puščicami pohajali po rodnih gozdovih. To so bili pripadniki plemena Bhilov, ki so se najtrudovratneje upirali angleškim osvajačcem in se nato umaknili pred njimi v nedostopne gozdove, kjer so se dolgo časa izogibali vseh stikov z Evropci in tako najpristneje ohranili svoje prvotno lice.

Ko pa je angleška civilizacija in industrijalizacija prepregla vse kote ogromne Indijske dežele, so se nazadnje tudi Bhili prikazali iz svojih skrinj. Pometali so od sebe loke in puščice in danes delajo kakor drugi rojaki v tvornicah in pri prometnih podjetjih. Kljub temu pa so še vedno nezaupni do tujcev in so zlasti v notranjem rodbinskem življenju ohranili svoje tradicionalne sege in navade.

Mi smo bili skoz in skoz obzirni do njih in brzokone je bilo to vzrok, da so nas ob neki priliki

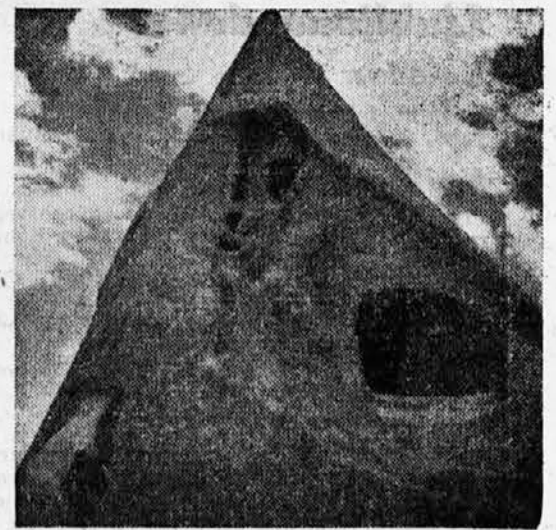
Vpliv godbe na tempo dela

V Združenih državah so v raznih delavnicah in drugih poslovnih prostorih uvedli godbo, da bi videli, kako bo vplivala na tempo dela. Preizkušnje so dale različne rezultate, odvisne od vrst godbe.

V neki tvornici v Connecticutu je n. pr. tvorniški orkester med delom od ene do dveh popoldne igral samo bojne koračnice. Delavnost je v tem primeru porasla za 75 odstotkov. Od dveh do treh so igrali samo valčke. Delo je napredovalo za 68 odstotkov. Od treh do štirih pa je bil na vrsti jazz-band, ki je pognal delavnost kar za 78 odstotkov.

V neki prodajalni obutve v San Franciscu so imeli zaposlenih deset črncev, ki so gostom snažili čevlje. Uradnik, ki je pri blagajni pobiral denar, je med odmori menjaval plošče v pafefonu, ki je igral vesele in izpodbudne jazz-skladbe. Kmalu je opazil, kako gre zamorcem delo hitreje izpod rok.

V neki tvornici čokolade v Ohio so si delavke med delom preganjale enoličnost in dolgčas s prevnetim razgovorjem in smejanjem. Tvorniško ravateljstvo, ki ni hotelo ženskam vzeti njihovega vesela s prepovedjo razgovorjanja, je dalo v dvorani namestiti pafefon, ki je igral vesele, poskočne pesne melodije. Zenske so kmalu kar same po sebi ufinile in rezultati dela so bili čedalje bolj razveseljevi. Po vseh teh poskusih so večakih sprevidele, da godba zares pospešuje tempo dela in ublažuje zraven tudi utrujenost delavcev in delavk.

Meniške votline v kapadocijskih gorah

oglavnico ter ga vodi z njo sem ter tja. Tako je zasubitev končana. Toda mlada zaročenca morata imeti obraza še nadalje zastrta in šele pozno pod večer se smeta pogledati. To je pogosto trenutek velikega razočaranja za mladega ženina, kajti po stari navadi njegovi starši svojo bodočo snaho slepo kupijo, ne da bi vprašali po njeni zunanosti in volji.

Nato se spet oglasi boben, toda bolj potihlo. Ritem udarcev postaja vse živahnejši. In ne meneč se za sonce, ki neusmiljeno pripeka, se zasučé vsa družba v divjem plesu, da nerodne cokle trče na vse strani. In tako plešejo do sončnega zahoda, nakar plesalci s penami na ustnicah in smrtno trudni popadajo po travi.

Civilna lista angleškega kralja

Civilna lista novega angleškega kralja Edvarda VIII. ne bo nič manjša in nič večja kakor je bila lista njegovega očeta Jurija V. Angleški kralj prejema letno 742.000 funtov šterlingov, v našem denarju 185 milijonov. Waleski princ prejema dohodke tudi iz svoje dežele. Komu bo sedaj pripadal ta dohodek, ka je Waleski princ postal angleški kralj, še ni znano. Dohodki iz posestev Waleskega princa dajo čedno vsoto 245.000 funtov (61 milijonov dinarjev). Ostali angleški principi prejajajo vsak po 2 milijona v našem denarju, če se oženi, pa 4 milijone. Princese pa dobe vsaka dober milijon. Značilno pa je, da se dohodki članov kraljevske rodbine, enako kakor vsakega drugega državljana, podvrženi davku — dohodnini.

Pota strele

Fizika Scheenman in Collins v Captownu sta snimala bliske, ki so tako značilni za podnebje Južne Afrike. Zgradila sta v ta namen posebno kamero, ki ima dva objektivna z naglim kroženjem in zaklop, ki dopušča snimke do enega milijonskega dela sekunde. Po več tisočih posnetkov sta ugotovila, da je blisk vedno vsota dveh električnih nabojev, kar ni bilo poprej znano. Prva izpraznitev ali »predstrel« gre v obliki tenke preme črte od nabitega z negativno elektriko oblaka proti pozitivno nabiti zemlji. Ta struja elektronov jonizira zrak in pripravlja drugo glavno izpraznitev, ki jo imenujemo blisk. Slednji ubira isto pot, toda v nasprotni smeri od zemlje proti oblaku. Na ta način svigá vedno strela iz zemlje v nebo, čeprav se nam zdi, da se spušča iz nebes na zemljo. Ugotovitev se zdi čudna, a je neomajno dokazana po tisočih fotografiranih snimkih.

Sankcije

Skoro ves eksport čaja je v angleških rokah. Zato velja v Italiji za veleizdajalca tisti, ki prije angleški čaj; kot nadomestek uživajo zmes, ki prihaja iz Eritreje. Kava je dovoljena, ker prihaja iz Brazilije, ki ni med sankcijskimi državami. Tudi se ne sme vnet državljan oblačiti v angleško blago.

Sicer so pa takšne odredbe ob času mednarodne napetosti običajne. Teško pa je reči, če je že kdaj šel kak narod tako daleč kot angleški za časa burske vojne. Francosko časopisje je takrat neusmiljeno napadalo angleško osvajaško politiko kar je angleške patriote tako razkačilo, da so raz bili svoje miže, ker so bile te politirane — s francoskim lakom.

Mrtvi in dva živa

Ravnatelj je nevoljno stresel z glavo: »Moj Bog, ne, — tega seveda nikdo ne zahteva. Toda način, kako ste se vedli, to je pa zares malo čudno. Tole policijsko poročilo tudi tako pravi.« Njegova roka je rahlo plosnila ob papirje, ki so ležali razgrnjeni pred njim.

»Ali ga boste poslali naprej na pošto upravo?«

»Seveda. Toda do obtožbe in disciplinske preiskave najbrž ne bo prišlo. To bi pač bilo vse.«

Berger se je zravnal, njegov obraz je postal blede. »Zdaj je pa dovolj,« je bruhnil. Vedno sem skušal izpolniti svojo dolžnost in še nekaj več. Delal sem vsaj tako dobro, kakor kdorkoli v uradu.« Nevoljno je sunil z glavo proti Lüdersenu, ki je jezno stresel z glavo. »Saj me vendar samo za delo plačate, kaj? Prodaj sem vam svoj čas, ne pa svoje življenje. Zato sem vesel in ponosen, da sem tako napravil. In sleherni trenutek bi znova enako napravil. Bil sem Quisthusov najboljši prijatelj, toda nikakor me ne mika, da bi zamenal z njim. Ni mi do tega, da bi bil truplo, ki bi ga s širokoustnimi besedami o zvestobi v službi proč odnesli. Toda zdaj ne gre za to?«

Ravnatelj ga je pogledal napol čudno, napol usmiljeno: »Zakaj pa gre?«

Berger je vzdržal pogled: »Za dejstvo, da je on mrtev.«

Ravnatelj se je dvignil, jezen in zmeden in stopil k oknu. Ko se je zopet obrnil, je v njem zmagalo neke vrste ponosno usmiljenje. »Popoldne ste lahko svobodni,« je dejal. »Vi ste močno čustveno nastrojeni. Smatrate se, kakor da ste bolni.«

Boleče strmenje je šlo preko Bergerjevega bledega, mučnega obraza. Potem je rekel z zaničujočim gibom glave: »Hvala, holan nisem. Svojo službo bom opravljal.« Naglo se je obrnil, da bi odšel, toda zadržal ga je Lüdersen, ki je ravnotako vstal, s svojim pogledom, ki se je v njem mešalo sovraštvo z užaljenostjo, razjarjena, težka in preteča razdraženost.

»Prosim, da te nekaj povprašam, predno greš,« je rekel. »Hotel bi to stvar razčistiti v navzočnosti gospoda ravnatelja, ko je že tudi ostalo slišal. — Kaj hočeš reči z opombo, da je med tvojim in mojim položajem bila bistvena razlika?«

Berger je odgovoril razmeroma mirno: »Saj sem že rekel, da so tebe napadali iznenadili.«

»Ali je to vse?«

»Ne. Ti si slišal, da so Quisthusa v sodnjem prostoru napadli?«

»Seveda.«

»Ali si takoj pomislil na napad?«

Lüdersen je nekaj časa prevdarjal. »Ne,« je odgovoril in se umikal; »na napad morda

takoj ne. Na vsak način pa na to, da nekaj ni v redu.«

»Ali si takrat, ko je hudodelec vdrl k tebi, vedel, da je Quisthus že ubit?«

»Ne.«

»Torej nisi imel pojma, kako resna zadeva?«

»Wedel sem, da imam opravka z revol- verjem, prav kakor ti.«

»Da, toda nisi verjel v to, da bo streljal.«

Na Lüdersenu se je opazil sunek. Naenkrat je začel blejati: »Kako to veš?«

»Saj sem slišal, kaj si kričal.«

»Kaj sem kričal? «Streljaj, če si upaš, sem klical.«

Rahel nasmešek je šel preko Bergerjevega obraza. »Ne,« je dejal.

Lüdersen ga je gledal ves prepadel. »Strela božja, tega nisem klical?«

»Ne?«

Ravnatelj je poslušal napol nevoljen, napol radoveden. Zatem se je hitro sklonil nad papirji po pisalniku. Le za hip, nato je dvignil pogled. »Tako stoji vsekako v poročilu,« je dejal.

Berger se je obrnil k njemu. »Seveda stoji tako, saj je ta del poročila narekoval Lüdersen sam.«

Za trenutek je vladala tišina, ki jo je Lüdersen prvi pretrgal. »Če veš ti bolje,« je rekel, »pa povej, kaj sem klical?«

»Ne upaš streljati, si kričal, ne upaš streljati!«

Lüdersen je postal rdeč kot rak. »Ali si tako trden?«

»Da, prav trden. To je namreč zelo važno. Tudi si prvič bolj korajžno zaklical, kakor drugič, četudi je to manj pomembno. Radi mene bi lahko veselo zaklical. Vse to zdaj nič ne pomeni.«

Lüdersen je težko požiral. »Hvala,« je dejal, »no in —?«

Ravnatelj se je zdaj nepotrpežljivo vmešal: »Kaj pa je tako pomembnega na stvari?«

Berger je odgovoril obema, pri čemer ni spustil Lüdersena iz oči: »To, da Lüdersen ni verjel v kako posebno nevarnost. Mislil je, da bo treba kaj mnogo tvegati. Saj niti ni mislil, da bo falot streljal.«

»A vi? Ali ste morda vi mislili?« Zdaj je ravnatelj postavil vprašanje.

Berger je odgovoril, s pogledom še vedno na Lüdersena. »Jaz sem vedel.«

»Kako ste mogli vedeti?«

»Kakor sem že povedal, sem najprej slišal, kako je Lüdersen klical, kar torej ni pomenilo nič nevarnega. S tem sem pridobil na času, da sem lahko pomislil na blagajno. Drugo, kar sem slišal, je bil udarec, Lüdersenov krik in padec. Tedaj sem vedel, da proti resnična nevarnost. Nato sem videl ležečega Lüdersena, kako se nad njim sklanja okrvavljena hudodelec, in nisem vedel, ali živi ali je mrtve. Te tri stvari predstavljajo bistveno razliko, radi njih sem imel več časa za predvarek. Morda pa tudi — Tedaj se je zamislil in ni govoril dalje.«